

Madame Niensens båltale

Taler

Madame Nielsen
Forfatter og kunstner

Dato

24. juni 2015

Sted

Roskilde Fjord

Omstændigheder

Sankt Hans. Til oversættere af dansk til alverdens sprog

Jeg er heksen

Godaften al verden. Mit navn er Madame Nielsen, og lad mig sige det med det samme, thi jeg tilstår det gerne:

Jeg er en heks. Så er I advaret. Hekse er farlige, hekse hører ingen steder hjemme, hekse er kosmopolitter, bebudere af det frygtede og nødvendige verdenssamfund hinsides nationalstater og grænsepolitier, heksen er forræderen, der skal "fyres af" og sendes ud af verden, den lille, ud i den større verden hinsides lande- og sproggrænsen. Det er heksens held, hun kommer ud af stedet, op af dammen, hun kan se ned på menneskene, der luner sig i skæret af heksens forrygende, blændende død. Heksen er grænseoverskrider, og det er nødvendigt, ikke mindst, hvis man, som jeg, skriver på et så eksklusivt og forsvindende sprog som dansk, så kan man ikke bare være en skøn navlepillende jomfru eller en pæn ældre dame, så må man risikere sig selv, vove at skrive det uhørte, i håb om at falde i tilstrækkelig spektakulær unåde til at blive sat på bålet og fyret af ud i en større offentlighed, den globale, hvor den samme heks og den samme hekseskrift, det samme heksesprog, pludselig kan vise sig at have en helt anden betydning.

I aften vil jeg tale heksenes sag. Jeg vil tale heksenes sag for og imod resten af verden. Men jeg vil ikke tale om heksekvotering eller ligeberettigelse mellem hekse og andre væsener såsom dammens ænder. Tværtimod. Jeg går ind for uligestilling, både mellem hekse indbyrdes og mellem hekse og andre former for menneskeskelige væsener. Hvis der er brug for noget, så må det være et uligestillingsråd og et uligestillingsnævn for hekse, et uligestillingsministerium og en uligestillingsminister, der forvalter en uligestillingslov. Heksen kan og vil

nemlig ikke blive enig med nogen om noget, eller om noget med nogen. Når jeg siger, ”vi hekse”, skriger allandsens øvrige hekse med sikkerhed ”nej!” Når jeg siger ”vi hekse”, så taler jeg måske bare om mig selv. ”Nej!” skriger allandens øvrige hekse. Nå! siger jeg bare. Der findes ikke noget sådant som en heksebevægelse og slet ikke en heksefront, intet velfungerende heksemiljø. Man hører aldrig i medierne udsagn som ”der hersker stor enighed blandt hekse om ...” dette eller hint. Hekse er radikale demokrater og eksemplet på det, den politiske filosof Chantal Mouffe kalder det radikale demokrati, som netop ikke er et forsøg på at opnå konsensus og enighed, men et dynamisk foretagende af med hinanden stridende og hinanden begejstret modarbejdende elementer.

Heksen er en kætter. Heksen siger og skriver det upassende, det utidige, heksen er ikke den, der vil elskes, heksen vil forføre og forurolige, heksen ser det, ingen andre endnu kan se, det andre ikke tør se eller ikke vil se, det, der er på vej til at ske.

Heksen er en heks, fordi hun ikke gør det, der forventes af hende. Heksen er aldrig en bestseller, allerhøjest en skandale.

I den danske kultur brænder man stadig hekse, ikke mindst vi kvinder udpeger andre kvinder som hekse, som kvindehadere og forrædere mod kvindesagen. Heksen er en skandale, og skandalen er den mislykkede fest, skandalen er den ægte begivenhed, hvor de inviterede, i stedet for som ved de fleste prisuddelinger at gå i en sluttet kreds af rygklappere, vender sig mod hinanden og hyler op, diskuterer, gestikulerer og konstant farer op i ægte festlig uenighed.

Heksen siger det pinagtige, det ubekvemme, og hun kan ikke undgå at såre, selvom hendes hensigt aldrig er at såre nogen, men at provokere, bogstaveligt talt at pro-vocere, at kalde menneskene ud af sig selv, så at de - ude af sig selv - endelig kan se sig selv, se hvor latterlige og altså menneskelige de er.

Heksen er andedammens modsætning, dens modbillede, heksens element er ikke den snadrede sump, men ilden og det stormomsuste bjerg. Heksen er at forveksle med fanden, men det er netop en forveksling: Heksen er ikke fanden, hun er bare den, der tør se det onde i øjnene og udsætte sig for det onde. Heksen er netop fanden til forskel.

Heksen er ikke kanon, men den og det, der stødes og skydes ud af kanonen.

Her i Lidenlandet gentager man gerne det, der allerede er sagt - til nøds på en ny måde - så er man sikker, så er man med i kredsen, f.eks. gentager man Kristus, der ifølge Johannes sagde: "Om nogen ikke bliver i mig, hun bliver udkastet som en gren og visner. Man sanker dem og kaster dem i ilden og de brændes".

Heksen vil ikke elskes. Heksen "liker" ikke nogen, og vil ikke "likes" af nogen, og da slet ikke af de andre hekse. Heksen er nemlig også heksenes værste fjende og forræderen, kætteren, heksehaderen. Heksen vil heller ikke prises, men heksten vil ikke desto mindre have plads, plads til at sige og skringe lige, hvad der passer hende. Heksen er ikke høflig eller hyggelig, heksten er det evige eksil. Men tag ikke fejl: Heksen er forfængelig, hun vil måske ikke elskes, men hun vil have opmærksomhed, ikke bare indimellem, men nu og her og til enhver tid. Heksen vil være i centrum, i lyset, det er ikke modvilligt, men den yderste konsekvens af heksens brændbare vilje, at hun er blevet placeret eller har forført de frygtsomme mennesker i Lidenlandet til at placere hende, ikke bare i spotlyset, men i selve bålet. Heksen ved nemlig, at ilden er umulig at se bort fra, ilden er dragende, hypnotiserende, "se mig!" skriger heksten, "jeg dør!" skriger heksten, igen og igen og mindst én gang om året, "nu dør jeg igen!", igen og igen, heksten elsker gentagelsen, skandale efter skandale, "jeg dør! jeg dør!" skriger hun og farer op, heksten er opfarende, heksten har ingen jordforbindelse, heksten er en fantast, en fanatiker, en ildsjæl.

Jeg gentager: Heksen vil ikke prises og ikke have pladser og gader og restauranter og festivaler opkaldt efter sig. Heksen giver navn til det skærende, det væmmelige eller afskyelige og det utrolige, til heksehylet og heksemælken, til hekseringen og heksemelet, til hekseægget og ikke mindst heksesabbatten, som ikke er nogen fridag, men tværtimod en fest og en fight med fanden selv.

Heksen lever i et kompliceret forhold til sin samtid. På den ene side vil heksten ikke være med, ikke på vilkår, hun vil fyres af, sendes om ikke ad Helvede, så i det mindste ad Bloksbjerg og Tyskland til. På den anden side kan hun heller ikke bare vende ryggen til verden og samtiden og leve i fred med sig selv, hun kan ikke som Wittgenstein og Heidegger trække sig tilbage på sit bjerg og vandre omkring der i stille kontemplation og tale sagte med blomsterne. Nej, heksten bliver ved med at vende tilbage til det, hun hader allermest. Hun hader sin samtid, og hun kan ikke leve uden sin samtid. Heksten har brug for noget og nogen at tage afstand fra, rase mod og hyle op over, at fare af sted fra.

Heksen har bogstaveligt talt ild i røven, heksen kan ikke holde sin kæft, men heller ikke sidde stille. Heksen farer omkring, hyler op, og er aldrig tilfreds. Fanden tage hende! Men det gider Fanden ikke, ikke engang Fanden vil have heksen inden for sine grænser og døre, så: I slipper ikke for heksen, heksen er den, der holder sammen på hyggen og giver den sine trygge grænser, rammerne, som ænderne i dammen har brug for for at kunne sige ”Vi, vi, vi!”

Heksen er den, I elsker at ryste på hovedet af og blive enige om. Heksen er undtagelsen, der bekræfter jeres regel.

I den seneste tid har andedammen været i oprør over en fremmed fugl, en vis Høeg, der fra den anden side af kloden har skreget upassende heksehyl ind over de nationale grænser. Denne Høeg-heks har kaldt de små ænder for navlepillere og forkælede ællinger og hvad ved jeg. Skandale! Ikke siden Krigen har ænderne i dammen været mere enige og samlede og talt med een stemme mod den forræderiske heks. Denne Høeg er uden tvivl en heks, men det betyder ikke, at hverken jeg eller nogen anden heks er enige med Mette Høeg. Tværtimod, vi hekse er vildt og rasende uenige med Høegen, akkurat som vi er vildt og rasende uenige med hinanden og os selv. Thi sådan er hekse, og heldigvis er der endnu nogle få hekse tilbage i Lidenlandet Danmark, en håndfuld, måske, som i morgen rasende gerne lader sig fyre ad helvedes Bloksbjerg til.

Hvorfor siger og skriger jeg alt dette til netop jer, oversætterne af danske skrifter til alverdens sprog? Fordi jeg vil forføre jer, naturligvis, fordi netop I er heksens og heksenes mest uundværlige, I er min eneste redning ud af denne sump. Det er jer, som sammen med ilden og det indre raseri skal bringe mig og min tale, mine skrifter og skæbneromaner, op af andedammen og ud i verden, til Frankrig, Bulgarien, Estland, England, Tyskland, Grækenland, Holland, Irland, Italien, Japan, Litauen, Polen, Rumænien, Rusland, Skotland, Spanien, Sverige, USA og Ungarn og så videre, videre! Uden jer vil mine heksehyl ude i den større verden bare være volapyk, nonsens, skrig og skrål på et sært og forsvindende sprog. Men pas på, det heksen ønsker af jer, er farligt. I modsætning til alle andre kan I ikke nøjes med at lytte til heksen, at se på hende og gyse over hende eller lide med hende; I kan heller ikke høfligt støtte heksen med statslige midler eller bare være formidlere eller forlæggere for hendes skrig og skratten. I er nødt til at indgå en særlig pagt med heksen. I er nødt til selv at blive som heksen, forsøge at tænke som heksen, for at kunne gøre det, heksen ønsker af jer, det uhyrlige,

nemlig selv i oversættelsens magiske øjeblik at tale som heksen, men på det fremmede sprog, der er heksens eneste håb, når flertallet i morgen har fyret hende af.

I kan selvfølgelig vælge i stedet at indgå en mere ufarlig pagt - med kriminisserne, spøgefuglene, navlepillerne og hyggesprederne. Men hvis I virkelig vil gøre en forskel ude i den større verden, I er døren til, så må I vove at indgå en pagt med de få virkelige hekse, som selv et så lille og fladt og begrænset og andemadssvuppene landskab som dette trods alt rummer, de få, der forstår at fordreje, vride og sætte ild til det hyggeliges sprog, I må vove selv at blive det uårte, det uhyrlige og forførende.

Så er det sagt, og nu er det nok, kære fjender. Jeg er heksenes avantgarde: Hvis I nu hælder hvert et glas benzin eller (brænde)vin over mig og skodder jeres cigar(etter) i mit hekseskrud, så lover og sværger jeg, så flyver jeg i forvejen, ad helvedes Bloksbjerg til.

Farvel & tak! siger jeg bare.

Tags

Båltale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/jeg-er-heksen-madame-nilsens-baaltale-til-oversaettere-af-dansk-til-alverdens-sprog-2015>